

URDU NAATINDA KADIN ŞAİRLERİN YERİ*

THE PLACE OF WOMEN POETS IN URDU NAAT

Recep DURGUN

Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Urdu Dili ve Edebiyatı Bölümü,

durgun@selcuk.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0001-9305-0637

Öz

Hız. Peygamber'e naat söyleyen şairlerin büyük bir çoğunluğu erkek olsa da kadın şairler de bu konuya ilgisiz kalmamışlardır. Özellikle Urdu şiirinde erkek şairlerin müstakil naat eserleri çok sayıda olmasına karşın bu alanda müstakil eser vermiş kadın şairlerin müstakil naat eserleri de bu edebiyatın hatırı sayılır bir parçasını oluşturmaktadır. Peygamber Efendimiz'e ilk naat söyleyen kadının daha dünyaya teşrif etmeden önce annesi Hz. Amine olduğu bilgisine çeşitli kaynaklarda rastlamak mümkündür. Hz. Amine'den sonra Halime Saadiye'nin yazdığı birkaç şiir de ilk naat örnekleri arasında yerini alır. Yine Medine'ye hicretinde Ümmü Mabel'in söylediği nesir de baştan sona Peygamber övgüsüyle dolu olduğu için ilk naat örneklerinden sayılabilir. Peygamberimizin vefatından sonra Hz. Safiye, Hz. Atika'nın söylediği kısa mersiyeler de naat olarak kabul edilmektedir. Sahabilerden sonra Saduna binti İsam ve Nihani isimli iki kadın şairin adı naat alanında öne çıkmaktadır. Arap edebiyatında başlayan naat geleneği zamanla Fars, Türk ve Urdu edebiyatında da hızla yaygınlaşmıştır. Kadın şairlerin müstakil naat eserleri oluşu Urdu edebiyatını bu alanda ayrıcalıklı kılmaktadır. Öte yandan Muhammed Cemil Ahmed, Urdu edebiyatında müstakil naat eseri bulunan kadın şairlerin yanısıra diğer alanlarda şiir söyleyip naat da söyleyen binlerce kadından bahsetmektedir. Bu da Urdu kadın şairlerinin naat konusuna çok ilgi gösterdiklerinin açık delilidir. Urdu kadın naat şairleri hakkındaki ilk kaynak Muhammed Cemil Ahmed'in "Tezkire-i Şairat-ı Urdu" isimli eseridir. Ahmed, bu kitabında Urdu kadın şairlerinden bahsederken onların naatlarına da kısmen yer vermiştir. Bu kaynağa göre Timur hanedanından Keyfi, İsmet, Navab Ahtar Afıtáb Begum, Haydar Begum, Kamer Begum, Muhammad Afzal Begum Uruc, Sipehrârâ Rabia Hatun Pinhan, Serdar Haydarabadi, Cemalu'n-Nisa Begum, Selma Seyyidah Haydarabadi, Şemim Calendheri ve Amina Hatun İffet Muzaffar Nagri şiirleri naat unsurlarıyla dolu olan kadın şairlerdendir. Bu şairlerden Keyfi ve Navab Ahtar Mahal, ünlü Fars şairi Kutsi'nin naatını tazmin etmişlerdir. Begum Afzal'ın Tamir-i Harem, Pinhan'ın Leyletu'l-Mirac, Şemim Calendheri'nin Miladu'n-Nebi adlı naatları edebi açıdan oldukça kıymetli naatlardır. Zahide'nin şiir kitabı Firdevs-i Tahayyül 'de diğer şiirlerin yanı sıra naatlar da vardır. Bunlardan Bibi Amina ki Bister-i Marg adlı şiiri annesi Hz. Amine'nin dilinden peygamberimize övgüler çok etkileyicidir. Keder ifadelerinin yanı sıra evladının çocukluk dönemine ait sıfatlar ve özellikler de şiirin duygu yoğunluğunu artıran unsurlardandır. Ziyet Bibi Mahbub'un Gulben-i Naat adlı eseri Urdu şiirinde ilk müstakil naat eseridir. Çalışmamızda Urdu naatında müstakil eser vermiş ya da bu alanın gelişimine önemli katkılar sağlamış kadın şairlerin, naatlarından örnekler verilerek şiirlerin sanatsal özellikleri ele alınmıştır.

Anahtar kelimeler: Naat, Urdu naatı, Urdu şiiri, Kadın şairler.

* Bu makale Pamukkale Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu tarafından 1-3 Haziran 2022 tarihinde düzenlenen Dünya Dilleri ve Edebiyatları Araştırmaları Sempozyumu'nda sunulan ve özeti yayımlanan bildiriden geliştirilerek üretilmiştir.

Abstract

However the majority of the poets who wrote naats to the Prophet were men, women poets were also not indifferent to this issue. Although there are many individual naat works of male poets especially in Urdu poetry, the independent naat works of female poets who have given independent works in this field also constitute a considerable part of this literature. As various sources the mother of the Mohammad Amina who uttered the first naat to the Prophet (pbuh) before Mohammad was honored in the world. A few poems written by Halime Saadiya after Amina are among the first examples of naats. Again, the prose wrote by Umm Mabel during her migration to Medina can be accepted as one of the first examples of naat, as it is full of praise of the Prophet. After the death of our Prophet, Safiya, the short elegies sung by Atika are also accepted as naats. After the companions, the names of two female poets named Saduna bint Isam and Nihani stand out in the field of naat. The tradition of naat, which started in Arabic literature, spread rapidly in Persian, Turkish and Urdu literature over time. The fact that women poets have independent naat works makes Urdu literature privileged in this field. On the other hand, Muhammed Cemil Ahmed mentioned about women poets who have independent naat works in Urdu literature, as well as thousands of women who wrote poetry and wrote naats in other fields. This is clear evidence that Urdu women poets are very interested in the subject of naat. The first source about Urdu female naat poets is Muhammed Cemil Ahmed's "Tazkira-e Şairat-e Urdu". While emphasizes about Urdu women poets in this book, Ahmed also gave part of their naats. According to this source, Keyfi, İsmet, Navab Ahtar Afitab Begum, Haydar Begum, Kamer Begum, Begum Uruc, Sipehrârâ Rabia Hatun Pinhan, Serdar Haydarabadi, Cemalu'n-Nisa Begum, Selma Seyyidah Haydarabadi, Şemima Calend, are first female naat writers. Muzaffar Nagri is one of the female poets whose poems are full of naat elements. Keyfi and Navab Ahtar Mahal, who are among these poets, compensated the famous Persian poet Kutsi. Begum Afzal's Tamer-e Harem, Pinhan's Leyletu'l-Mirac, Şemim Calendheri's Miladu'n-Nebi are very valuable naats in terms of literature. Zahide's poetry book, Firdevs-e Tahayyül, has naats as well as other poems. One of them, Bibi Amina ki Bister-i Marg, is his mother's poem. Praises to our prophet from Amina's language are very impressive. In addition to the expressions of grief, the adjectives and characteristics of the child's childhood are among the elements that increase the quality of the poem. Ziyet Bibi Mahbub's *Gulben-i Naat* is the first naat book in Urdu poetry. In our study, the literary features of the poems are discussed by giving examples from the naats of the women poets who have given independent works in Urdu naat or have made significant contributions to the development of this field.

Keywords: Naat, Urdu naat, Urdu poetry, Women poets

Giriş

H. Peygamber'e naat söyleyen şairlerin büyük bir çoğunluğu erkek olsa da kadın şairler de bu konuya ilgisiz kalmamışlardır. Peygamber Efendimiz'e ilk naat söyleyen kadının daha dünya teşrif etmeden önce annesi Hz. Amine olduğu bilgisine çeşitli kaynaklarda rastlamak mümkündür. H. Amine'den sonra Halime Saadiye'nin yazdığı birkaç şiir de ilk naat örnekleri arasında yerini alır. Yine Medine'ye hicretinde Ümmü Mabel'in söylediği nesir de baştan sona Peygamber övgüsüyle dolu olduğu için ilk naat örneklerinden sayılabilir.

Peygamberimizin vefatından sonra Hz. Safiye, Hz. Atika'nın söylediği kısa mersiyeler de naat olarak kabul edilmektedir. Sahabilerden sonra Saduna binti İsam ve Nihani isimli iki kadın şairin adı naat alanında öne çıkmaktadır.

Arap edebiyatında başlayan naat geleneği zamanla Fars, Türk ve Urdu edebiyatında da hızla yaygınlaşmıştır. Urdu şiirinde de hemen hemen her şair diğer şiirlerinin yanı sıra naatlar da kaleme almıştır. Sadece naat türünde şiir kaleme alan ve bu alanda kendini ispat eden, bu türün gelişimine önemli katkı sağlayan müstakil naat eseri bulunan şairlerin sayısı da çoktur. “Urdu naatında erkek şairlerin açtığı akide ve aşk bahçelerinde kadın şairler de iki cihanın efendisi Hz. Peygamber’in mukaddes şanı için hislerini, duygularını, düşüncelerini ve kendi ruh hallerini coşkun ifadelerle dile getirmişlerdir. Kadın şairler de erkek şairler gibi farklı şiir biçimlerinde naata mahsus bütün konuları kendilerine has üsluplarıyla ifade etmişlerdir.”(Abbasi, 2021) Kadınların eğitim almaları ve eser yazıp yayımlamaları uzun yıllar Hindistan toplumunda çok hoş karşılanmadığı için kadın şairlerin naatlarının sayısı erkek şairlere nispeten az oranda kalmıştır. Ancak zamanla edebiyata ilgi gösteren kadın şairlerin müstakil naat eserleri oluşu Urdu edebiyatını İslami edebiyatları içinde ayrıcalıklı kılmaktadır. Muhammed Cemil Ahmed, Urdu edebiyatında müstakil naat eseri bulunan kadın şairlerin yanı sıra diğer alanlarda şiir söyleyip naat da söyleyen yüzlerce kadından bahsetmektedir. Bu da Urdu kadın şairlerinin naat konusuna çok ilgi gösterdiklerinin açık delilidir.

Urdu Naatında Kadın Şairler

Urdu kadın naat şairleri hakkındaki ilk kaynak kitap Muhammed Cemil Ahmed'in “Tezkire-i Şairat-ı Urdu” isimli eseridir. Ahmed, bu kitabında Urdu kadın şairlerden bahsederken onların naatlarına da kısmen yer vermiştir. Bu kaynağa göre Timur hanedanından Keyfi Vicdani, İsmet, Navab Ahtar Mahal, Haydar Begum, Kameru'n-Nisa, Begum Uruc, Sipehrara Rabia Hatun Pinhan (1902-?), Serdar Haydarabadi, Cemalu'n-Nisa Begum, Seyyidah Haydarabadi, Şemim Calendheri ve Amina Hatun İffet Muzaffar Nagri şiirleri naat unsurlarıyla dolu olan kadın şairlerdendir (Ahmed, 1944). Ahmed, eserinde yukarıda zikredilen kadın şairlerin doğum ve ölüm tarihlerini belirtmemiştir. Tüm araştırmalara rağmen bu şairlerin doğum ve ölüm tarihlerine ulaşılamamıştır. Bundan dolayı makalede kronolojik bir sıra meydana getirilememiştir. Bu şairlerden Keyfi ve Navab Ahtar Mahal, ünlü Fars şairi Kutsi'nin naatını tazmin etmişlerdir. Begum Afzal'ın *Tamir-i Harem*, Pinhan'ın *Leyletu'l-Mirac*, Şemim Calendheri'nin *Miladu'n-Nebi* adlı naatları edebi açıdan oldukça kıymetli naatlardır. Zahide'nin şiir kitabı *Firdevs-i Tahayyül* 'de diğer şiirlerin yanı sıra naatlar da vardır. Bunlardan *Bibi Amina ki Bister-i Marg* adlı şiiri annesi Hz. Amine'nin

dilinden peygamberimize veda anındaki sözleri çok etkilidir. Keder ifadelerinin yanı sıra evladının çocukluk dönemine ait sıfatlar ve özellikler de şiirin etkisini artırmaktadır.

مرا پیارا محمد کہاں ہے؟ لاؤ ذرا
 کنار شوق میں دل کے قریں بٹھاؤ ذرا
 جمال مجھ کو مرے لال کا دکھائی ذرا
 مرے لبوں سے وہ ننھے سے لب لاؤ ذرا
 میں اپنے پیارے کو جی بھر پیار تو کر لوں
 دم وداع ذرا ہم کنار تو کر لوں

*Benim sevgili Muhammed'im nerede? Benim gözbebeğimin güzelliğini gösterin
 Getirin biraz biraz*

*Gönlümün nurunu yanıma oturtun biraz O küçükçük dudakları benim dudaklarıma
 getirin biraz*

Ben sevgilimi doyasıya seveyim

Veda anında biraz yanımda olsun (Zahida, 1995).

Urdu kadın naat şairleriyle ilgili Cemil Ahmed'in tüm kadın şairlerin bibliyografyasını kaleme aldığı "Tezkire-yi Şairat-ı Urdu" isimli eserinden sonra Ebu Salman Şahcihanpuri'nin Urdu şiirindeki kadın naat şairlere has bibliyografyası "Tezkire-yi Naatgu Şairat" isimli eseridir. Cihanpuri eserini tertip ederken üç kıstasa göre şairleri seçtiğini ifade eder: "Yayımlanmış müstakil bir naat kitabı olan, söylediği naatla öne çıkmış ve naatının kalitesi otoriteler tarafından kabul görmüş kadın şairler bu kitaba alınmıştır." (Şahcihanpuri, 1984). Cihanpuri bu eserinde elli kadın şairin kısa biyografisini vermiş ve şiirlerinden örnekler sunmuştur. Urdu şiirinde naat kaleme alan kadın şairlerin sayısı bundan tabii ki çok daha fazladır ancak Cihanpuri eserinde çok seçici davranmıştır.

Urdu naatı alanında en muteber otorite kabul edilen ve "Urdu min Naatgui" isimli eseriyle doktora tezi yazan Riyaz Mecid'e göre "Urdu edebiyatında bir kadın şair tarafından yayımlanan ilk müstakil naat eseri Ziyet Bibi Mahbub'un "Gulben-i Naat" isimli eseridir. Mahbub'un kendi ifadesiyle rüyasında Hz. Peygamber'i ziyaretinin ardından on beş gün içinde tamamlanıp 1880'de yayımlanmıştır" (Mecid, 1990). "Gulben-i Naat" da otuz gazel ve birkaç tarihi menkıbeyi anlatan kıtalar bulunur.

منتظر ہوں میرے پیارے احمد مختار آ
 کون سنتا ہے کروں آگاہ کسکو تیری بن
 بخش تسکین خاطر غمگین کو دے دیدار آ
 سن میرے دل کی حقیقت ای میری غمخوار آ
 کہتی اسکو دیکھ میرے یار کا رخسار آ
 منہ دیکھ اللہ کروں گی نقد جان ایثار آ
 مجھ کو کچھ خواہش نہیں ہے تیری ریت کے سوا
Bekliyorum sevgili Ahmed Muhtar gel Bu kederliye bağışlanma teskini ver gel

Kim dinler ki, kime aşikâr edeyim senden Gönlümün halini duy ey dert ortağım gel
başka
Gerçi Züleyha'nın devrinde değilim olsaydım Ona derdim ki gel bak benim sevgilimi
şayet yüzüne, gel
Senin kumundan başka hiçbir isteğim yok Yüzünü görüp vallahi vereceğim canımı gel
(Gülben-i Naat, s. 26)

Nur Cihan “Huna be Dil” isimli yazdığı ve 1945’te yayımlanan selam tarzındaki naat kitabıyla çok meşhur olmuştur. Kitap baştan sona şairin Peygambere duyduğu bağlılık ve sevgiyle doludur. Naatlarının odak noktasının Peygamber Efendimiz’in kabrini ziyaret oluşturmaktadır.

مدت سے ہے دل میں میرے ارمان مدینہ تقدیر بنا دے مجھے مہمان مدینہ
 کب ہوگا مرا غنچہء امید شگفتہ کب یاد کریں مجھے سلطان مدینہ
Uzun süredir gönlüm Medine 'yi arzular Ey kader beni Medine 'ye misafir et
Ne zaman benim ümit goncam açacak Medine 'nin Sultanı beni ne zaman anacak
(Tezkire-i Naatgu Şairat, s.102)

Timur Hanedanından olan Navab Ahtar Mahal, son derece zeki, feraset sahibi ve iyiliksever bir insandır. Çoğunlukla naat ve menkıbeler kaleme almakla birlikte gazelleri de vardır. Kudsi'nin naatına yazdığı tazmin ile üne kavuşmuştur (Ahmed, 1944). Yazdığı naatlarda Hz. Peygamberi kendine has lakaplarıyla övmüştür.

تجھ پر قربان ہوں اے ہاشمی و مطلبی
 کہ ہے مشہور دو عالم تری عالی نسبی
 دیکھ رتبے کو ترے شوکت افلاق دبی
 مرحبا سید مکی، مدنی العربی
Sana kurban olayım ey Haşimi ve Muttalibi
Ki meşhurdur senin nesebin iki alemde
Göklere degen şan ve şevketine rütbene bak
Merhaba Mekke 'nin, Medine 'nin ve Arapların Efendisi
(Tezkire-yi Naatgu Şairat, s. 14).

Anisa Harun Şirvaniye, hacc yolculuğunu ve hacc ziyareti esnasındaki duygularını naatlarıyla dile getirmiştir. Şiir kitabı “Anisat” da Hz. Peygambere duyduğu bağlılığı ve sevgiyi etkili bir biçimde kaleme almıştır (Mecid, 1990). Anisa'nın sözlerinin en önemli

özelliği onun Hz. Peygamber'in kabrinin huzurunda kısık sesle edeple ağzını açmış olmasıdır. Yani edebe riayet etmesidir. Burada Peygamber Efendimize duyduğu sonsuz aşk iddiası da vardır, bunlara uygun ihtiyatlı kelime kullanımı da vardır.

سرشار اخوت تھے سلطان و گدا یکسان
بے عمر رواں فانی باقی یہ تمنا ہے
دربار تھا کچھ ایسا شاہانہ محمد کا
بن جائے مرا سکن کا شانہ محمد کا
کیوں درد دم آخر رہتا نہ محمد کا

Sultanı ve dilenciği bir anda kardeş yapardı *İşte Muhammed'in böyle sarayı vardı*
Fani ömrümde son bir arzum var *Muhammed'in omzu benim huzurum olsun*
Adı için yaşadım adı için öleyim *Neden son nefesim salat u selam olmasın*

(Anisat, s.32).

Uruc Bedayuni'nin eşi olan Begum Uruc hakkında çok fazla bilgi yoktur. Ancak çeşitli kaynaklarda kıymetli naatlara sahip olduğu bahsi geçer (Ahmed, 1944).

بشر کی کیا حقیقت ہے وہ مخدوم دو عالم ہیں
کیا کرتے تھے جبریل امین خدمت محمد کی
ہوئی معراج پہنچے عرش پر خالق سے باتیں کیں
یہ عزت ہے محمد کی یہ رفعت ہے محمد کی

قسم کھا کر کہا ہے نحن اقرب کہنے والے نے
وہ مجھ سے دور ہے جس پر نہیں رحمت محمد کی

Beşer ne bilir O iki cihanın efendisidir
Cibril-i Emin Muhammed'e hizmet ederdi
Miraç oldu, arşa ulaştı, Halik ile konuştu
Bu saygınlığıdır Muhammed'in, bu yükselişidir Muhammed'in
"Biz yakınız" diyenler yemin eder söylemeye başladılar
Benden uzak olana Muhammed'in rahmeti yoktur (Ahmed, 1944).

Sipehrara Rabia Hatun Pinhan, Urdu dilinin yanı sıra Farça da şiirler kaleme almıştır. Şiirlerinde dile olan hâkimiyeti göze çarpar. Duygularını ve kalbinin yaşadığı tecrübeleri mısralara aktarmada maharet sahibidir. Urdu dilinde kaleme aldığı şiirlerde Farsça kelimeleri çok kullanmasıyla ün yapmıştır. Peygamber Efendimizin miracını kaleme aldığı *Leyletu'l-Miraç* isimli naatı oldukça meşhurdur.

نہادہ بہ فرش فلک تاج امشب شدہ بحر انوار موج امشب
یہ ہیں جلوہ نور معراج امشب

عطا کرو تابش بہ عقد ثریا ضیاء منزہ دہد اختران را
یہ ہیں جلوہ نور معراج امشب
یہ فردوس رنگین پیام مسرت چمن در چمن اہتمام مسرت
یہ ہیں جلوہ نور معراج امشب

Feleğin tacı yere serili bu gece Nur denizi dalgalandı bu gece
Bunlar miracın nurunun tecellisidir bu gece
Süreyya'ya parlaklık ver Nurlu bir parlaklık verildi yıldızlara
Bunlar miracın nurunun tecellisidir bu gece
Bu renkli Firdevs, mutluluk mesajı Bahçe içinde bahçe mutluluk hazırlığı
Bunlar miracın nurunun tecellisidir bu gece (Ahmed, 1944)

Bir diğer kadın naat şairi Rasul Cihan Begum Mahfi Bedayuni'dir. Şiirleri kız kardeşi Nur'un ki gibi ahlaki ve ıslahi konuları ihtiva eder. Naatın onun şairliğinde özel bir yeri vardır. "Yesrib ke Canevale se" en etkili naatıdır. Bedayuni, büyük bir bölümü naatlardan oluşan "Urus-i Sohen" isimli eserinin önsözünde şiirlerinin konusunun vatan ve peygamber sevgisi olduğunu beyan eder. Aşk konulu gazel neden yazmadığı sorusuna ise dünyada aşktan anladığı şeyin naatlarında olduğunu ifade eder.

7

خاص دربار شہنشاہ کے جانے والے
منزل رحمت اللہ کے جانے والے
جا سلام دل تقسیدہ جگر لیتا جا
اے دیار شہ ذیجاہ کے جانے والے
سرور خلق کی درگاہ جانے والے
ہم سے ہر گشتہ نصیبوں کی خبر لیتا جا
Ey kudretli Sultan'ın diyarına gidenler *Sultanların sultanının sarayına gidenler*
Yaratılmışların Efendisi'nin dergâhına *Allah'ın rahmetinin menziline gidenler*
gidenler
Biz bedbahtlardan haber götürün *Gidin acılı kalbimizin ve ciğerimizin*
selamıyla gidin

Urus-i suhen (s. 75)

Molvi Abdulhakk Haydarabadi'nin kızı olan Noşabe Hatun naat kaleme alan önemli kadın şairlerdendir. "Moc-i Tahayyul" isimli eserinde edebi kalitesi yüksek pek çok naat

bulunur. Şiirlerinin genel amacı ahlak, tebliğ ve ıslahıdır. Naata özel bir ilgisi vardır (Şahcihanpuri, 1984). Mahmud Hatun'un "Divan-ı Naat" isimli müstakil naat kitabı 1955'de Patna'da yayımlanmıştır. Yine bu dönemde Tehniyyetu'n-Nisa Begum Tehniyyet'in "Fikr-u Zikr" isimli müstakil naat kitabı zikre değer eserlerdendir. Bu eser gazel biçiminde yazılmış naatlardan meydana gelmiş olup bu naatların bir diğer önemli yönü de geleneksel naat biçiminde sıyrılarak yenilikçi bir ruhunun olmasıdır (Mecid, 1990). Emced Haydarabadi "Fikr u Zikr" e yazdığı önsözünde bu kitapta yer alan samimi duygularla yazılmış şiirlerin okuyucuyu hemen etkisi altına aldığını ifade eder.

وقت رخصت ہم پر جو گزری وہ اب تک یاد ہے
چھوڑتے ہی ان کا در تنہا نظر آنے لگے

*Ayrılırken başımızdan geçenler hala aklımızda
O'nun kapısından ayrılırken yapayalnız hissetmeye başladık*

(Zikr u Fikr, s.8)

آپ کے شوق میں ہر شوق کو ہم بھول گئے
حرم پاک میں کچھ اور ہی حالات رہے

*Senin iştihakında her iştihakı unuttuk
Temiz hareminde bize bambaşka haller oldu*

(Zikr u Fikr, s. 97)

Begum Nusret Abdurreşid'i diğer naat şairlerinden ayıran özellik "Dua-yı Nim Şebi" ve "Ah-ı Sehergahi" isimli iki müstakil naat eserinin olmasıdır. Naat sayısı, konu ve biçim zenginliği Nusret'i bu alanın öne çıkan kadın şairlerinden biri yapar. O, Urdu dilinin yanı sıra Pencabi ve Seraiki dillerinde de naatlar yazmıştır. Küçük yaşta naat yazmaya başlayan Nusret'in Hz. Peygamber'e duyduğu aşk ve bağlılık ifadelerindeki etkiyi artırır. Naatlarında feryad u figan, gözyaşı, ümit ve korku, yakınlık ve uzaklık, iltica, Ravza-yı mübarek'in örtüsünü öpme arzusu, yeşil kubbeyi görmek ve Hicaz kervanına katılma arzusu gibi konular vardır (Mecid, 1990).

Reyhana Tabassum Fazıl yazdığı sadakatini ispat eden etkileyici naatlar kaleme almıştır. Naatları kalbi cezbeye getiren etkili şiirlerdir. "Mehekte Huruf", "Hatibu'l-Umem" ve "Roşni ke Silsile" adlarıyla naat kitabı yayımlanmıştır.

عاقبت اپنی بہر طور سنواروں جا کر
آخری عمر مدینے میں گزاروں جا کر

Sonunda kendi halimi düzeltereğim gidip

Ömrümün sonunu Medine'de geçireceğim gidip

Kamer Sultana Seyyid "Tenvir-i Hira" isimli naat kitabında peygamber sevgisini etkili bir biçimde dile getirmiştir. Onun naatları okunduğunda Hz. Peygamber'e duyduğu bağlılığın ne kadar coşkunun ve veciz bir dille ifade ettiği görülmektedir.

آپ کی امت میں ہونے کا شرف کچھ کم نہیں
اس سے بڑھ کر اور کیا دنیا کی نعمت چاہیے

Senin ümmetinden olmak az bir şeref değildir

Bundan öte dünyada başka nimete gerek yoktur

Hamd, naat ve menkıbeler Şemim Calendheri'nin özel ilgi alanıdır. Üslubu Hafız Calendheri'nin üslubuna benzer. Sadelik ve akıcılık ifadelerinin en önemli özelliğidir (Ahmed, 1944). *Miladu'n-Nebi* en önemli naatıdır.

آج وہ دن ہے کہ برسائے آسمان سے ابر نور

آج یسرب میں کیا شاہ دو عالم نے ظہور

قل هو اللہ احد سے گونج اٹھا بد کدہ

بجھ گیا ایران کا جلتا ہوا آتش کدہ

شعبدے گم ہو گئے شیطان بھی گھبرایا

بل گئے ایوان شاہی زلزلہ سا آگیا

نعرہ اللہ اکبر کی صدا آنے لگی

برق وحدت کفر کے خرمن کو جھلسانے لگی

Gökyüzünden nur bulutunun yağma günüdür bugün *Rabbin rahmetin coştığı gündür bugün*

İki cihanın Efendisinin Yesrib'de zuhur ettiği *Allah'ın nuruyla uzak ve yakın aydınlandı bugün*
gündür bugün

'Kul huvallahu Ehad' yankılandı put hanede

Söndü İran'da yanan ateş gede

Büyü, sihir kayboldu şeytan bile endişelendi *Batılın boynu büküldü, küfür bile utandı*

Şahın sarayı sallandı zelzele gibi geldi *İşte bu bisetin heybetiydi bir cihan titredi*

'Allahu Ekber' narası gelmeye başladı

Birliğin yıldırım küfrün harmanını dağıttı (Ahmed, 1944).

Urdu edebiyatında pek çok kadın naat şairi vardır ancak bunlardan en meşhurlarını ve müstakil naat eseri bulunanlar Ahtar Mahal Ahtar, Zahida Hatun Şirvaniye, Anvari Begum, Anisa Harun Şirvani, Seyyida Serdar Begum Ahtar, Mubarizu'n-Nisa, Serdar Enveri Begum,

Hurşid Ara Begum, Kamer Cihan, Mahfi Bedayuni, Mahbub Sitapuri, Nuru's-Sabah Nuru, Eda Cağferi, Pervin Şakir, Şahida Hasan, Şehnaz Nuru, Fatıma Hasan, Gulnar Aferin, Vezahat Nesim, Raziye Subhan, Şahida Latif vb. ismi zikredilmeye değer şairlerdendir.(Kasimi, 2022).

Sonuç

Urdu edebiyatında önemli bir gelenek olan şiir meclislerinin önemli bir parçası naatlardır. Önceleri genellikle erkek şairlerin katıldığı bu şiir meclislerine zamanla kadınlar da katılmaya başlamıştır. Hatta son zamanlarda sadece kadınlara has naat şiir meclisleri de düzenlenmeye başlanmıştır. Bu da Hindistan ve Pakistanlı kadınları naat olan ilgisini artırmıştır. Kadın şairlerin yazdığı naatlara genel olarak bakılacak olursa; her konuda naat kaleme almalarına karşın, ağırlıklı konu Mekke ve Medine'ye duyulan özlem ve bu kutsal topraklara gidip ziyaret etme arzusunun daha ön plana çıktığı görülmektedir. Son zamanlarda kadınların genelde şiire, özelde naata olan ilgilerindeki artış bu alanda hatırı sayılır bir birikimin meydana gelmesine vesile olmuştur.

Urdu edebiyatının ilk dönemlerinde günümüze kadar kadın şairlerin naat alanında kendilerine önemli bir yer edindiği gerçektir. Eğitimin topluma yaygınlaşmasıyla birlikte önceleri sosyal hayatta çok yer bulamayan kadınların edebiyat alanında önemli eserler meydana getirmeye başlamışlardır. Urdu naatında da durum farklı değildir. Son dönemlerde Urdu naatında kadınların eserler vermeleri bu türün gelişimine önemli katkı sağlamıştır. Kadın şairlerin sayısının çokluğu diğer İslami edebiyatlara nazaran Urdu edebiyatına ayrıcalıklı bir yer kazandırmıştır.

Kaynakça

- Abbasi, N. (2021). "Urdu ki Naatiya Şairi min Şairat ka Hissa", Tarjihat, 2021, S.4, s.4-10
- Ahmed, M. C. (1944). Tezkire-i Şairat-ı Urdu. Kavmi Kutuphane, Bareli.
- Bedayuni, R. C. B. M. (1946). Urus-i Suhen. Delhi Printing Works, Delhi.
- Şahcihanpuri, E. S. (1984). Tezkire-yi Naatgu Şairat. İdare-i Tasnif-i Tahkik-i Pakistan Karaçi.
- Kasimi, R. M. (2022). "Naat-ı Şah-ı Kevneyn aur Reyhana Atıf", <https://balagh18.com/> - نعت- شاه-کونین-اور-ریحانہ-عاطف-از-ڈاکٹر erişim tarihi: 26.05.2022
- Mahbub, Ziyet Bibi (1880). Gulben-i Naat. Matba Riyaz-e-Hind, Amritsar.
- Mecid, R. (1990). Urdu min Naatgui. İkbal Akademi, Lahor.
- Şirvani, A. H. (1946). Anisat. Urdu Mahal, Dekken.
- Tehniyet, T. B. (1955). Zik u Fikr. Sabras Kitab Ghar, Haydarabad.

Zahida, H. Ş. (1995). *Firdevs-i Tahayyül*. Educational Publishing House, Aligarh:1995.